

UZASADNIENIE

W związku z podjęciem w dniu ..... przez Radę Ministrów uchwały nr ...../2015 w sprawie Rządowego programu pomocy uczniom w 2015 r. – „Wyprawka szkolna”, projektowane rozporządzenie określa szczegółowe warunki udzielania pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia ogólnego lub podręczników do kształcenia w zawodach, dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dla uczniów uczęszczających w roku szkolnym 2015/2016 do klasy III szkoły podstawowej, klasy IV technikum, klasy III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia, (§ 2 ust. 1 projektu rozporządzenia).

W ramach programu „Wyprawka szkolna” w 2015 r. pomocą w zakresie dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego, lub podręczników do kształcenia w zawodach, dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, są objęci także uczniowie słabowidzący, niesłyszący, słabosłyszący, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 71b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”, uczęszczający w roku szkolnym 2015/2016 do szkół podstawowych, z wyjątkiem klasy I, II i IV, gimnazjów, z wyjątkiem klasy I, szkół ponadgimnazjalnych, tj. zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników lub szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, lub do ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, z wyjątkiem klas I, II i IV, ogólnokształcących szkół muzycznych II stopnia, z wyjątkiem klasy I, ogólnokształcących szkół sztuk pięknych, z wyjątkiem klasy I, liceów plastycznych lub ogólnokształcących szkół baletowych, z wyjątkiem klas I i IV (§ 2 ust. 2 projektu rozporządzenia).

W przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną

z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, dofinansowanie obejmuje również zakup materiałów edukacyjnych, o których mowa w art. 3 pkt 24 *ustawy o systemie oświaty*, z wyłączeniem uczniów uczęszczających w roku szkolnym 2015/2016 do klasy IV szkoły podstawowej i klasy I gimnazjum (§ 2 ust. 3). Ponadto, zgodnie z § 2 ust. 4 projektu rozporządzenia, dofinansowanie na materiały edukacyjne nie obejmuje uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczęszczających w roku szkolnym 2015/2016 do klasy I i II szkoły podstawowej, w przypadku gdy uczniowie ci korzystają z podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, który będzie zapewniał minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z art. 22ad ust. 1 *ustawy o systemie oświaty*. Materiałami edukacyjnymi dla tych uczniów są, w szczególności, książki pomocnicze, karty pracy, ćwiczenia rewalidacyjne oraz opracowania wykorzystywane w edukacji przedszkolnej, które są wykorzystywane przez nauczycieli w procesie kształcenia tych uczniów.

Projekt rozporządzenia określa formę pomocy oraz beneficjentów, którzy z pomocy mogą skorzystać. Pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników lub materiałów edukacyjnych jest jedną z dostępnych form realizacji zadania wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pochodzących z rodzin o niskim statusie ekonomicznym oraz uczniów niepełnosprawnych.

W ramach programu pomoc przysługuje:

- 1) uczniom pochodzącym z rodzin, w których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 *ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 114);
- 2) uczniom pochodzącym z rodzin niespełniających kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 *ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych*, w przypadkach określonych w art. 7 *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2015 r. poz. 163), na podstawie decyzji dyrektora szkoły, do której uczęszcza uczeń, uwzględniającej lokalne warunki ekonomiczne i społeczne;
- 3) uczniom niepełnosprawnym uczęszczającym w roku szkolnym 2015/2016 do szkół dla dzieci i młodzieży: szkół podstawowych, z wyjątkiem klasy I, II i IV, gimnazjów,

z wyjątkiem klasy I, szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników lub szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, lub do ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, z wyjątkiem klasy I i II, ogólnokształcących szkół muzycznych II stopnia, z wyjątkiem klasy I, ogólnokształcących szkół sztuk pięknych, z wyjątkiem klasy I, liceów plastycznych lub ogólnokształcących szkół baletowych, z wyjątkiem klasy I i IV;

- 4) uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniom z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym na zakup materiałów edukacyjnych. To dofinansowanie dotyczy uczniów uczęszczających w roku szkolnym 2015/2016 do szkoły podstawowej, z wyjątkiem klasy IV, gimnazjum, z wyjątkiem klasy I i szkoły ponadgimnazjalnej. Dofinansowanie na zakup materiałów edukacyjnych przysługuje uczniom klasy I i II szkoły podstawowej jedynie w przypadku gdy uczniowie ci nie korzystają z podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, który będzie zapewniał minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z art. 22ad ust. 1 *ustawy o systemie oświaty*.

W 2015 r., ze względu na zapewnienie podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, który będzie zapewniał minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z art. 22ad ust. 1 *ustawy o systemie oświaty*, uczniom uczęszczającym do klasy I i II szkoły podstawowej, w tym uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniom z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym, a także zapewnienie dotacji celowej na podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe ww. uczniom niepełnosprawnym uczęszczającym do klasy IV szkoły podstawowej i klasy I gimnazjum – uczniowie ci nie są odbiorcami pomocy przewidzianej w Rządowym programie pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”. Wyjątek stanowią uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, którzy w klasie I

i II szkoły podstawowej mogą otrzymać dofinansowanie na zakup materiałów edukacyjnych w przypadku gdy uczniowie tych klas nie będą korzystać z podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, zapewnionego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Nie objęcie przewidzianą w Rządowym programie pomocą – uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym, uczęszczających do klasy IV szkoły podstawowej i klasy I gimnazjum, wynika z wprowadzenia nowych rozwiązań: ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. *o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 357) zmieniającą ustawę z dnia 30 maja 2014 r. *o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 811), oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2015 r. *w sprawie wysokości wskaźników zwiększających kwoty dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych* (Dz. U. poz. 441). Przyjęte rozwiązania umożliwiają zwiększenie kwot dotacji celowej, o których mowa w art. 22ae ust. 5 *ustawy o systemie oświaty*, na sfinansowanie podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych m.in. dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Ww. mechanizm zwiększenia kwot dotacji celowej dla uczniów uczęszczających do klasy IV szkoły podstawowej i klasy I gimnazjum, tj. uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym dotyczy także uczniów niesłyszących, słabosłyszących, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, niewidomych i słabowidzących, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Uczniowie pochodzący z rodzin o niskim statusie ekonomicznym, w większym stopniu niż pozostali narażeni są na niepowodzenia edukacyjne związane z problemami ekonomicznymi rodziny. Brak środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb w gospodarstwie rodzinnym powoduje także ograniczenia w dostępie do pełnego wyposażenia dziecka w podręczniki.

Początek edukacji szkolnej wiąże się z dużym przeżyciem emocjonalnym. Działania, które wspierają adaptację ucznia do nowych warunków, należy zaliczyć do korzystnych zarówno dla samego dziecka i jego rodziców, jak i dla przyszłej pracy dydaktyczno-wychowawczej

szkoły. Pomagając rodzicom uczniów klas III szkół podstawowych oraz klas III ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia przez dofinansowanie zakupu podręczników, pośrednio motywuje się dzieci do większego wysiłku intelektualnego.

W 2015 r. możliwość dofinansowania zakupu podręczników otrzymają również uczniowie klasy IV technikum, w których kontynuuje się kształcenie zgodnie z nową podstawą programową kształcenia ogólnego. Ponadto, w 2015 r. kontynuuje również się możliwość dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia w zawodach, co wynika z wdrożenia od dnia 1 września 2012 r. w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe nowej podstawy programowej kształcenia w zawodach, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184, z późn. zm.).

Z wprowadzeniem nowych podstaw programowych wiąże się zmiana dotychczasowych podręczników do kształcenia ogólnego oraz podręczników do kształcenia w zawodach. Biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia trudności związanych z nabyciem nowych podręczników w rodzinach o niskich dochodach, projekt rozporządzenia uwzględnia grupę uczniów uczęszczających do klas realizujących kształcenie zgodnie z nową podstawą programową kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodach.

Ponadto, w przypadku uczniów niepełnosprawnych pomoc w ramach programu, przysługuje uczniom słabowidzącym, niesłyszącym, słabosłyszącym, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz uczniom z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, uczęszczającym w roku szkolnym 2015/2016 do szkół dla dzieci i młodzieży: szkół podstawowych, z wyjątkiem klasy I, II i IV, gimnazjów, z wyjątkiem klasy I, szkół ponadgimnazjalnych, tj. zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników i szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, lub do ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, z wyjątkiem klasy I, II i IV, ogólnokształcących szkół muzycznych II stopnia, z wyjątkiem klasy I, ogólnokształcących szkół sztuk pięknych, z wyjątkiem klasy I, liceów plastycznych lub ogólnokształcących szkół baletowych, z wyjątkiem klasy I i IV.

W 2015 r. z programu korzystają również uczniowie słabosłyszący, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej. Dla tych uczniów przewiduje się dofinansowanie zakupu podręczników do kształcenia ogólnego lub podręczników do kształcenia w zawodach, bez możliwości uzyskania dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia specjalnego. Wynika to z tego, że obecnie na rynku nie ma podręczników do kształcenia specjalnego przeznaczonych dla tej grupy uczniów. Tym samym program obejmuje pomocą wszystkich uczniów niepełnosprawnych, z wyjątkiem uczniów niewidomych, dla których podręczniki zapewnione są w odrębnym trybie.

Od dnia 15 października 2008 r., na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w *sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych* (Dz. U. Nr 173, poz. 1072) w wydawanym orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego wskazywana jest niepełnosprawność lub niepełnosprawności składające się na niepełnosprawności sprzężone, z uwagi na które uczeń wymaga kształcenia specjalnego. W przypadku orzeczeń wydanych na podstawie ww. rozporządzenia dyrektor szkoły może w sposób jednoznaczny wskazać, w przypadku niepełnosprawności sprzężonych, uczniów słabowidzących, niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, lub z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym.

W przypadku uczniów, którym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zostało wydane przed dniem 15 października 2008 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2001 r. w *sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, a także szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania* (Dz. U. Nr 13, poz. 114, z późn. zm.), w orzeczeniach brak było wskazania rodzaju niepełnosprawności stanowiących niepełnosprawności sprzężone. Dlatego, dla zachowania pełnej czytelności grupy odbiorców wśród uczniów niepełnosprawnych, w programie w sposób jednoznaczny wskazano, którzy uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi są uprawnieni do otrzymania pomocy. W takich przypadkach dyrektor szkoły posiadający informację o potrzebie kształcenia

specjalnego z powodu niepełnosprawności sprzężonych wskaże, że uczeń jest uprawniony do korzystania z programu ze względu na rodzaj niepełnosprawności składających się na sprzężenie. Biorąc pod uwagę, że orzeczenie takie mogło być wydane dziecku w wieku 3 lat – ww. orzeczenia mogą funkcjonować w systemie oświaty do 2029 r.

Uczniowie niesłyszący, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, mają prawo do otrzymania dofinansowania do zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego, lub podręczników do kształcenia w zawodach.

Oferta tytułów podręczników do kształcenia specjalnego dopuszczonych do użytku szkolnego jest jednak wielokrotnie mniejsza niż odpowiednich tytułów podręczników do kształcenia ogólnego dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – dla pozostałych uczniów. Obecnie dostępne na rynku są jedynie podręczniki do kształcenia specjalnego dopuszczone do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dla uczniów niesłyszących i z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Nauczyciele w procesie kształcenia uczniów niepełnosprawnych, w celu realizacji treści kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w oparciu o indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne tych uczniów, korzystają także ze zróżnicowanych, dostosowanych do potrzeb tych uczniów materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych. Do 2009 r. podręczniki do kształcenia specjalnego były kupowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i nieodpłatnie przekazywane do szkół i placówek, w których kształcą się ci uczniowie, a następnie wypożyczane im na dany rok szkolny.

Ponieważ uczniowie słabowidzący, niesłyszący, słabosłyszący, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, realizują podstawę programową kształcenia ogólnego i podstawę programową kształcenia w zawodach tę samą co ich pełnosprawni rówieśnicy i mogą korzystać z podręczników do kształcenia ogólnego i podręczników do kształcenia w zawodach dostępnych na rynku,

zasadne jest umożliwienie im otrzymania dofinansowania zakupu każdego podręcznika, który zostanie dla nich wybrany zgodnie z art. 22ab *ustawy o systemie oświaty*.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, realizują odrębną podstawę programową kształcenia ogólnego, do której nie opracowuje się odrębnych podręczników, ze względu na specyficzny charakter edukacji tych uczniów oraz indywidualny poziom rozwoju i tempa przyswajania wiedzy. Nauczyciele, realizując treści określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego, mogą korzystać z podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego, oraz z materiałów edukacyjnych dostępnych na rynku.

Projekt rozporządzenia określa maksymalne kwoty udzielanej w ramach programu pomocy dla poszczególnych grup uczniów. Zróżnicowanie wysokości kwot dofinansowania wynika z analizy cen kompletu podręczników dostępnych na rynku dla poszczególnych klas i ich wzrostu na kolejnych etapach edukacyjnych. Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 projektu rozporządzenia, w przypadku zakupu materiałów edukacyjnych ich koszt został określony na poziomie 225 zł dla uczniów: klas III, V i VI szkoły podstawowej, klas II i III gimnazjów, a także szkół ponadgimnazjalnych. W przypadku uczniów klasy I i II szkoły podstawowej maksymalną kwotę dofinansowania określono na poziomie 175 zł, gdyż, zgodnie z art. 22ae ust. 5 pkt 1 *ustawy o systemie oświaty*, szkoła może otrzymać środki na zakup materiałów ćwiczeniowych w wysokości 50 zł na ucznia, zatem całkowite dofinansowanie z budżetu państwa będzie wynosiło również 225 zł. Dofinansowanie dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym lub z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym uczęszczających do klas I i II szkoły podstawowej związane jest z koniecznością ewentualnego zastąpienia podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, który będzie zapewniał minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z art. 22ad ust. 1 *ustawy o systemie oświaty*, innymi materiałami edukacyjnymi uwzględniającymi indywidualne potrzeby tych uczniów w procesie kształcenia.

Wprowadzenie możliwości dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia w zawodach nie spowoduje wzrostu przewidzianego w programie dofinansowania dla ucznia oraz globalnej kwoty środków przewidzianych na realizację programu „Wyprawka szkolna”.

W projekcie rozporządzenia określono tryb ubiegania się o przyznanie pomocy. Pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego, lub podręczników do kształcenia w zawodach oraz zakupu materiałów edukacyjnych, przyznaje się na wniosek rodziców ucznia (prawnych opiekunów, rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka) albo pełnoletniego ucznia, albo na wniosek nauczyciela, pracownika socjalnego lub innej osoby, za zgodą rodziców ucznia (prawnych opiekunów, rodziców zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka) albo pełnoletniego ucznia (§ 4 projektu rozporządzenia). Wniosek składa się do dyrektora szkoły, do której będzie uczęszczał uczeń. Przyczyny osobiste rodziców lub problemy z prawidłowym wypełnianiem funkcji rodzicielskiej mogą być powodem rezygnacji z osobistego występowania z prośbą o pomoc lub mogą być przyczyną niedopełnienia formalności związanych z przygotowaniem stosownego wniosku. W takich sytuacjach rolę wnioskodawcy spełniają inne osoby wskazane w projekcie rozporządzenia, jednak za zgodą prawnych opiekunów, rodziców zastępczych osób prowadzących rodzinny dom dziecka albo pełnoletniego ucznia.

W § 2 ust. 6 projektu rozporządzenia przewiduje się możliwość dofinansowania zakupu podręczników dla uczniów pochodzących z rodzin, które nie spełniają kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. *o świadczeniach rodzinnych*, a którzy ze względu na uzasadnione przypadki i indywidualną sytuację życiową rodziny wymagają pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników. Sytuacje, które mogą stać się podstawą do podjęcia przez dyrektora szkoły decyzji o przyznaniu pomocy, określa art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*. Uzasadnieniem szczególnej sytuacji życiowej może być m.in. sieroctwo, bezdomność, ciężka choroba, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, zdarzenia losowe. W takim przypadku wniosek o przyznanie pomocy powinien zawierać uzasadnienie ubiegania się o pomoc.

Liczba uczniów mogących otrzymać pomoc ze względu na uzasadnione przypadki nie może przekroczyć 5% ogólnej liczby uczniów, którzy mogą być objęci programem, o których mowa w § 2 ust. 1 projektu rozporządzenia, z wyjątkiem uczniów szkół prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i ministra

właściwego do spraw rolnictwa (§ 2 ust. 7–9 projektu rozporządzenia). Gmina, na podstawie listy uczniów uprawnionych do otrzymania pomocy w ramach programu, w tym uczniów niespełniających kryterium dochodowego, którym może być udzielona pomoc ze względu na uzasadnione przypadki, przekazanej przez dyrektorów szkół, z wyjątkiem szkół prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i ministra właściwego do spraw rolnictwa, ustala liczbę uczniów pochodzących z rodzin niespełniających kryterium dochodowego, którym szkoła może przyznać pomoc w uzasadnionych przypadkach. Informacja o liczbie uczniów danej szkoły niespełniających kryterium dochodowego, którym mogą być objęci pomocą ze względu na uzasadnione przypadki, jest przekazywana do dyrektora szkoły i stanowi podstawę do podjęcia przez dyrektora szkoły decyzji o przyznaniu pomocy tym uczniom (§ 6 ust. 1 projektu rozporządzenia). Należy pamiętać, że dyrektor szkoły, po otrzymaniu informacji o liczbie uczniów niespełniających kryterium dochodowego, którym może udzielić pomocy, przy podjęciu decyzji kieruje się lokalnymi warunkami ekonomicznymi i społecznymi. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy uczniom niespełniającym kryterium dochodowego, oznacza to, że uczeń ten nie zawsze otrzyma dofinansowanie zakupu podręczników (§ 7 ust. 1 projektu rozporządzenia).

Analogiczne rozwiązanie dotyczące uczniów pochodzących z rodzin, które nie spełniają kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. *o świadczeniach rodzinnych*, a którzy ze względu na uzasadnione przypadki i indywidualną sytuację życiową rodziny mogą otrzymać pomoc, przyjęto dla uczniów szkół prowadzonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (§ 2 ust. 8 i 9, § 5 ust. 2 i 3, § 6 ust. 2 i 3, § 7 ust. 1 projektu rozporządzenia).

Projekt przewiduje, że do wniosku o udzielenie pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników należy dołączyć zaświadczenie o wysokości dochodów. Jednocześnie dopuszcza się, w uzasadnionych sytuacjach, możliwość dołączenia – zamiast zaświadczenia o wysokości dochodów – oświadczenia o wysokości dochodów. Zdarzają się bowiem sytuacje, gdy niemożliwe jest uzyskanie zaświadczenia o wysokości dochodów, np. osoba nie pracuje, a jeszcze nie otrzymała świadczeń z pomocy społecznej lub samotnie wychowując dziecko nie pracuje i pozostaje na utrzymaniu rodziców lub innych krewnych. Jednocześnie projekt przewiduje, że w przypadku osoby korzystającej ze świadczeń rodzinnych w formie zasiłku rodzinnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego, można przedłożyć – zamiast zaświadczenia o wysokości dochodów – zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń

rodziny w formie zasiłku rodzinnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego. Osoba, która posiada już zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń z pomocy społecznej nie musi starać się o uzyskanie zaświadczenia o wysokości dochodów (§ 4 projektu rozporządzenia).

Należy zwrócić uwagę, że w 2015 r., biorąc pod uwagę liczbę uczniów w ubiegłych latach ubiegających się o pomoc w formie dofinansowania do zakupu podręczników, utrzymano kryterium dochodowe określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. *o świadczeniach rodzinnych* (art. 5 ust. 1 projektu rozporządzenia).

W przypadku pomocy przeznaczonej dla uczniów niepełnosprawnych, złożenie wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy kopii orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wskazuje na uprawnienie do otrzymania przez ucznia pomocy w ramach programu..

W zależności od tego, czy uczeń korzysta z podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego (z wyłączeniem podręczników do kształcenia specjalnego) czy wyłącznie z podręczników do kształcenia specjalnego, zakres dofinansowania będzie wynosił od 175 zł do 770 zł. Utrzymano również możliwość jednoczesnego dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia specjalnego lub podręczników do kształcenia ogólnego niebędących podręcznikami do kształcenia specjalnego, ograniczając jednocześnie kwotę dofinansowania na podręczniki do kształcenia ogólnego. Zakłada się, że uczniowie korzystający jednocześnie z podręczników do kształcenia specjalnego lub podręczników do kształcenia ogólnego niebędących podręcznikami do kształcenia specjalnego, będą przede wszystkim korzystać z podręczników do kształcenia specjalnego, zaś podręczniki do kształcenia ogólnego stanowiąc będą uzupełnienie kompletu podręczników do kształcenia specjalnego. Kwoty dofinansowania dla ww. formy pomocy zostały skalkulowane w sposób umożliwiający elastyczny dobór poszczególnych podręczników.

Kwota dofinansowania zakupu podręczników w 2015 r. nie ulega zmianie w porównaniu z 2013 r. i 2014 r. Zebrane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej dane o średniej wartości dofinansowania zakupu podręczników w ramach programu „Wyprawka szkolna” w 2013 r. i 2014 r., wskazują, że dotychczasowe kwoty przewidziane w programie są wystarczające.

W przypadku uczniów słabosłyszących, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, oraz z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – ze względu na brak podręczników przeznaczonych do kształcenia specjalnego, będą oni korzystali wyłącznie

z dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia ogólnego lub podręczników do kształcenia w zawodach.

Termin składania wniosków o przyznanie pomocy ustala odpowiednio wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na siedzibę szkoły (§ 4 ust. 3 projektu rozporządzenia). W przypadku ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia, ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia, ogólnokształcącej szkoły sztuk pięknych, ogólnokształcącej szkoły baletowej oraz liceum plastycznego, prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – termin ustala minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (§ 4 ust. 4 pkt 1 projektu rozporządzenia). W przypadku szkół ponadgimnazjalnych rolniczych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa – termin składania wniosków ustala minister właściwy do spraw rolnictwa (§ 4 ust. 4 pkt 2 projektu rozporządzenia).

Dyrektor szkoły zobowiązany jest do sporządzenia listy uczniów uprawnionych do otrzymania pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników lub materiałów edukacyjnych, uwzględniającej uczniów spełniających kryterium dochodowe, uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów uprawnionych do otrzymania pomocy niespełniających kryterium dochodowego, a którym może być przyznana pomoc ze względu na uzasadnione przypadki (§ 5 projektu rozporządzenia). W przypadku szkoły prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego inną niż gmina, osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego, osobę fizyczną, ministra właściwego do spraw środowiska lub Ministra Obrony Narodowej, dyrektor szkoły sporządza listę uczniów, którym przyznał pomoc ze względu na uzasadnione przypadki i przekazuje ją odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, właściwemu ze względu na siedzibę szkoły (§ 7 projektu rozporządzenia).

Dotację na dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów objętych programem, z wyłączeniem uczniów szkół prowadzonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, otrzymuje gmina właściwa ze względu na siedzibę szkoły.

Gmina przekazuje środki na wypłatę pomocy dla uczniów szkół, dla których jest organem prowadzącym, na rachunek bankowy szkoły (§ 8 ust. 1 projektu rozporządzenia). Koszty zakupu podręczników lub materiałów edukacyjnych, po przedłożeniu dowodu zakupu, zwraca

rodzicom (prawnym opiekunom, rodzicom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka) albo pełnoletnim uczniom dyrektor szkoły. W przypadku uczniów szkoły, której organem prowadzącym jest jednostka samorządu terytorialnego inna niż gmina, minister właściwy do spraw środowiska, Minister Obrony Narodowej, osoba prawna niebędąca jednostką samorządu terytorialnego lub osoba fizyczna, zwrotu kosztu zakupu podręczników lub materiałów edukacyjnych dokonuje wójt, burmistrz, prezydent miasta, właściwy ze względu na siedzibę szkoły (§ 8 ust. 5 projektu rozporządzenia).

W przypadku ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, ogólnokształcących szkół muzycznych II stopnia, ogólnokształcących szkół sztuk pięknych, ogólnokształcących szkół baletowych oraz liceów plastycznych, prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, środki na dofinansowanie zakupu podręczników przekazuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na rachunek bankowy szkoły (§ 8 ust. 2 projektu rozporządzenia).

W przypadku szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, środki na dofinansowanie zakupu podręczników przekazuje minister właściwy do spraw rolnictwa na rachunek bankowy szkoły (§ 8 ust. 3 projektu rozporządzenia).

Dowodem zakupu jest imienna faktura VAT, rachunek, paragon lub oświadczenie o zakupie podręczników, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – również materiałów edukacyjnych (§ 8 ust. 7 projektu rozporządzenia).

Ponadto, w przypadku złożenia oświadczenia o zakupie podręczników lub materiałów edukacyjnych utrzymuje się konieczność zawarcia w oświadczeniu informacji o rozliczeniu wydatków odpowiednio na zakup podręczników lub materiałów edukacyjnych tylko w ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2015 r. „Wyprawka szkolna”. Wyklucza się w ten sposób możliwość przedstawienia potwierdzenia wydatków w formie faktury na zakup podręczników, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – również materiałów edukacyjnych, finansowanych np. w ramach wydatków ze stypendium szkolnego i jednocześnie

oświadczenia o zakupie tych samych podręczników lub materiałów edukacyjnych z programu „Wyprawka szkolna”.

Projekt rozporządzenia w § 8 ust. 8, określa także możliwość zwrotu kosztów zakupu podręczników na podstawie potwierdzenia zakupu podręczników, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – również materiałów edukacyjnych, wystawionego przez podmiot (np. radę rodziców), który dokonał zakupu dla grupy uczniów. Potwierdzenie zakupu powinno zawierać: imię i nazwisko ucznia, nazwę i adres szkoły, klasę, do której uczeń będzie uczęszczał, wykaz zakupionych podręczników, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – również materiałów edukacyjnych, kwotę zakupu, datę zakupu i czytelny podpis osoby, która dokonała zakupu. Potwierdzenie wystawia się na podstawie faktury VAT oraz listy uczniów, dla których dokonano zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym specjalnego, do kształcenia w zawodach lub materiałów edukacyjnych.

W przypadku zakupu dla grupy uczniów podręczników i materiałów edukacyjnych tego samego rodzaju w określonym wydawnictwie lub księgarni podmiot zamawiający, np. rada rodziców, rodzic, nauczyciel, otrzymuje fakturę bez wyszczególnienia osób, dla których zakupiono podręczniki i materiały edukacyjne. Zatem osoba, która dokonała zakupu nie ma możliwości przekazania indywidualnym odbiorcom imiennych faktur, które staną się podstawą do zwrotu poniesionych kosztów w ramach programu. Zamawianie podręczników dla grupy uczniów bezpośrednio u wydawcy lub w księgarni jest częstą praktyką w szkołach. Działanie to prowadzi do obniżenia kosztów zakupu.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem jego ogłoszenia, ze względu na ważny interes społeczny. Rodzice uczniów oraz uczniowie rozpoczynający naukę od dnia 1 września 2015 r. już w okresie ferii letnich podejmują działania zmierzające do zakupienia podręczników na dany rok szkolny, rozkładając tym samym ponoszone wydatki na kolejne miesiące. Wejście w życie rozporządzenia we wskazanym terminie pozwoli rodzicom uczniów lub pełnoletnim uczniom na szybsze zapoznanie się z określonymi

w projekcie rozporządzenia formą i zakresem pomocy, kryteriami ubiegania się o pomoc, wysokością pomocy oraz trybem postępowania w sprawie otrzymania pomocy, w tym dokumentami niezbędnymi do otrzymania wsparcia ze strony państwa, a także pozwoli na zgromadzenie wszystkich odpowiednich dokumentów. Dodatkowo, szybkie wejście w życie rozporządzenia pozwoli na niezwłoczne przyjęcie przez gminy uchwał dotyczących realizacji programu na terenie poszczególnych gmin w celu rozpoczęcia wypłaty pomocy osobom zainteresowanym przed rozpoczęciem roku szkolnego. Wejście w życie rozporządzenia z dniem jego ogłoszenia wynika więc z konieczności pilnego przystąpienia do realizacji zadania w zakresie pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników lub materiałów edukacyjnych.

Ponadto, zasady demokratycznego państwa prawa nie stoją na przeszkodzie, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie w ww. terminie.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. *w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

